

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

یونس نگاه

۱۴ سپتمبر ۲۰۲۲

یونس نگاه

زیارت گریز است

گزارش‌هایی از سرگردانی و اذیت زایران افغان در مرز عراق و ایران نشر شده است. در برخی از ویدیوها و عکس‌ها هجوم مردم و شلوغی بیش‌ازحد دیده می‌شود. زیارت تنها حاصل دین نیست و فقط نشانه عقب‌ماندگی نیز نیست. بخشی از آن دین و بخشی هم فرهنگ و سنت‌های مردم است. از آن مهم‌تر، در عصر ما زیارت محصول استبداد است. زیارت گریز مردم از تنگناهاست. آدم‌ها بدون تفریح، بدون گشت‌وگذار، بدون سفر و ترک موقت محل کار و زیست از درون می‌پوسند، روان‌شان آسیب می‌بیند و گاهی در حد انفجار پشت رفتن به جایی، نشستن در جمعی و اشتراک در مراسم جمعی دل‌تنگ می‌شوند.

من خود دوران کودکی را در محیط پر از زیارت گذرانده‌ام. می‌دانم زنان، کودکان و مردان در محیط بسته چطور برای گشودن درچه‌ای برای نفس کشیدن به سنگ، چوب و گور گذشتگان توسل می‌جویند. در قریه ما تقریباً پشت هر تپه و نزدیک هر گورستان و مسیرهای اصلی گذر یک زیارت بود. مزار بی‌بی، خاک سید، گور باکول، قبر پدر، مزار مادر، جای پای دلدل، قدمگاه حضرت علی، محل پرتاب سنگ شاه اولیا و بسیار زیارت‌های دیگر در آن قریه کوچک، فقیر، استبدادزده نسبتاً محروم از موسیقی و با خاطرات زنده و تازه از تصفیه‌های خونین بود.

ما با مادران به بهانه‌های گوناگون به یکی از آن زیارت‌ها می‌رفتیم. زیارت اصلی آمادگی، تیکی روغنی پختن، حمام کردن و لباس نو پوشیدن، رهائی از کارشاقه، قصه‌های مسیر راه و دیدار دوستان بود. زیارتی که ما به آن عمیقاً دل‌بسته بودیم نشستن دور دسترخوان با تعدادی از دوستان در یک گوشه ای دور از خانه بود و نانی که چرب‌تر و فراوان‌تر از روزهای معمول بود. اگر آن زیارت‌ها نمی‌بود شاید ما دچار مشکلات روانی می‌شدیم، شاید دیوانگان بیشتر در قریه می‌داشتیم و شاید کسانی زهرم‌ترک می‌شدند. شلوغی امسال مهاجران افغان در مرز ایران و عراق نیز شاید نشانه دل‌تنگی و فشار روانی بیش از حد وطن‌داران ماست.

در محیطی که آزادی نباشد، آینده تاریک و پر از مشکل به نظر برسد، حاکمان فقط برای سرکوب، گرفتن عشر، زندان بردن و تحقیر به محل سر بزنند، موسیقی تکفیر شده باشد، رقصیدن گناه باشد، میلۀ نوروز، جشن عروسی و دمبوره‌نوازی از نظر دینی مورد شک و تردید باشد، آدم به کجا غوره دل خود را باز کند؟ به کدام کمر پناه ببرد؟ خوشبختانه توده‌ها مبتکراند و راه‌گریز می‌یابند. در خود دینی که به ابزار سرکوب مراسم و جشن‌ها و شادی‌ها بدل شده است، سوراخ جشن و تفریح ایجاد می‌کنند. زیارت هم یک سوراخ در استبداد دینی است. ملاها، این‌ها را خرافات می‌دانند، روشنفکران عقب‌ماندگی و تعدادی از ملاها و متنفذان مودی از آن منبع عاید و تحمیق مردم ساخته‌اند، اما مردم نیز سهم خود را از زیارت‌ها می‌گیرند. آن که هی میدان طی میدان تا کربلا می‌رود، در درونش یک انسان گردشگر، خسته از ماندن در جای پر از رنج کار، تکرار و بی‌رنگی است.

تا وقتی آزادی‌های مدنی، گشت‌وگذار آزاد و تفریح‌های سالم مهیا نشود، مردم دست از زیارت بر نخواهند داشت. کسی که پول دارد حج می‌رود، کسی که توانش می‌رسد کربلا خواهد رفت و آنانی که دست‌شان خالی است، به مزار بی‌بی، خاک سید و گور باگل (پدرکلان) مشغول خواهند شد.